Maahanmuuttovirasto
Migrationsverket
Finnish Immigration Service

Lausunto

28.11.2022

MIG-2231799
00.03.00
MIGDno-2022-3293

Eduskunta,
hallintovaliokunta

hav@eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan kokous 29.11.2022 klo 13.00 / HE 114/2022 vp

Maahanmuuttoviraston lausunto hallituksen esityksestä HE 114/2022 vp

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa. Virastolla on ollut mahdollisuus osallistua aktiivisesti hallituksen esityksen valmisteluun ja viraston näkemyksiä on jo tuolloin huomioitu. Virasto tukee esityksen tavoitteita, kuten työperusteisia oleskelulupia koskevien menettelyjen sujuvoittamista sekä työnantajan vastuiden lisäämistä ja selkiyttämistä. Esityksellä olisi viraston kannalta myönteisiä vaikutuksia työperusteisten oleskelulupa-asioiden käsittelyyn ja päätöksentekoon, esimerkiksi automaation hyödyntämisen helpottuessa.

Maahanmuuttovirasto nostaa vielä esiin muutaman aiemmin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnallekin lausumansa yksityiskohdan, joiden selventämistä voisi edelleen harkita:

- Erityisasiantuntijalle myönnettäisiin oleskelulupa erillisen säännöksen eli ulkomaalaislain 73 §:n nojalla. Sen osalta olisi hyvä yksiselitteisesti kirjata, voisiko tuon oleskeluluvan myöntää myös elinkeinon harjoittamista varten, kuten 74 §:n kohdalla. Kyse olisi käytännössä siitä, pitääkö erityisasiantuntijan olla työsuhteessa vai voidaanko esimerkiksi konsulttitoimeksianto hyväksyä.

- Työnantajan sertifioinnin peruuttamisesta säädettäisiin 78 §:ssä. Peruuttamisperusteiden (1 mom.) ja niihin liittyvien aikarajojen (4 mom.) suhdetta ensimmäisen sertifioinnin myöntämiseen (76 §) olisi hyvä selventää, ellei asiaa ole tarkoitus huomioida ehdotetun 76 §:n 2 momentin nojalla annettavassa asetuksessa. Käytännössä selvennystä toivottaisiin tilanteeseen, jossa peruuttamisperuste olisi toteutunut jo ennen hakemusta ensimmäiseksi sertifioinniksi, jolloin 78 § ei suoraan soveltuisi.

- Työnteko-oikeuden laajuutta koskevan 81 a §:n 3 momentin osalta voisi vielä selventää, onko ensimmäisen virkkeen mukaisilla ulkomaalaisilla (73 § tai tietty 74 §:n 1 momentin kohta) tarkoitus olla rajoitetumpi työnteko-oikeus kuin toisen virkkeen mukaisilla muilla oleskeluluvan haltijoilla. Toisin sanoen, onko 3 momentin tarkoitus rajoittaa ensin mainitun ryhmän työnteko-oikeus vain kyseiseen

www.migri.fi

PL 10
00086 Maahanmuuttovirasto
puh. 0295 430 431
faksi 0295 411 720

PB 10
00086 Migrationsverket
tfn 0295 430 431
fax 0295 411 720

PO Box 10
FI-00086 Maahanmuuttovirasto
tel. +358 295 430 431
fax +358 295 411 720

oleskelulupaan sovellettavan lainkohdan mukaiseen työhön, mutta ei toisessa virkkeessä lueteltujen lainkohtien mukaiseen työhön.

- 81 c §:n 7 momentin osalta voisi selventää, päättyisikö tilapäisen suojelun hakijan oikeus työntekoon ja elinkeinotoiminnan harjoittamiseen päätöksenteon vai vasta päätöksen tiedoksiannon hetkellä. On periaatteellisesti tärkeää, että kaikilla osapuolilla on yhtenäinen ja selkeä käsitys. Rajanvedolla voisi olla merkitystä esimerkiksi silloin, jos päätöstä ei ole vielä saatu annettua tiedoksi hakijalle, ja työnantaja tai toinen viranomainen tiedustelee hakijan työnteko-oikeutta Maahanmuuttovirastolta.
- Oikeutta elinkeinon harjoittamiseen (erityisesti 81 b ja 81 d §) voisi pyrkiä selventämään ulkomaalaislain sekä elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) muodostaman kokonaisuuden osalta. Alla on yksittäisiä kysymyksiä, joihin olisi hyvä olla mahdollisimman yksiselitteinen vastaus:
    - Tarkoittaako 81 b ja 81 d § vain yksityistä elinkeinonharjoittajaa vai muutakin yrittäjää, joka esimerkiksi työskentelee omistamassaan osakeyhtiössä. Jos ensin mainittu vaihtoehto, mitä ulkomaalaislain säännöksiä sovellettaisiin muuhun yrittäjään, koska kyse ei silloin ole myöskään ansiotyön tekemisestä.
    - Tarkoittaako 81 d §:n 2 momentin ilmaisu *"muuten laillisesti"* mitä tahansa laillista oleskelua ja sen perustetta. Jos näin on, mitä merkitystä on sillä, että säännöksessä mainitaan erikseen tiettyjä tilanteita ja tietyillä perusteilla myönnettyjä oleskelulupia.
    - 81 d §:n perustelujen mukaan, *"jos oleskelulupa on myönnetty muulla kuin elinkeinon harjoittamisen perusteella, ulkomaalaisella olisi oikeus harjoittaa myös elinkeinoa"*. Pykälä viittaa siihen, että oikeus elinkeinon harjoittamiseen liittyisi kaikkiin muihinkin oleskelulupiin kuin säännöksessä erikseen mainittuihin. Perusteluja voisi kuitenkin selventää siltä osin, puhutaanko siinä ehdotetun 81 d §:n 2 momentin mukaisesta tilanteesta vai 1 momentissa viitatun elinkeinon harjoittamisesta annetun lain mukaisesta tilanteesta, eli siitä, että henkilöllä on kotikunta.
    - Jos oikeus elinkeinon harjoittamiseen riippuisi käytännössä oleskeluluvasta, millainen käytännön merkitys asian arvioinnissa jäisi elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetulle laille.
- 194 §:n 1 momentin mukaan työnantajalla olisi oikeus valittaa työntekoa koskevasta oleskelulupapäätöksestä siltä osin kuin kyse on työnantajan 71 §:n 1–3 kohdassa tai 71 b §:ssä säädettyjen velvollisuuksien täyttämisestä, ja työntekijän oleskelulupaa koskevasta päätöksestä siltä osin kuin kyse on 72 a §:n 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä, jotka TE-toimisto ratkaisee. Olisi hyvä tarkentaa, miten laajasti valitusoikeutta tulee käytännössä tulkita. Kyseiset 71 §:n 1-3 kohdat arvioitaisiin kaikissa työntekoa koskevissa

oleskelulupapäätöksissä ja työnantajalla olisi 71 b §:n mukaiset velvollisuudet kaikissa työperusteisissa oleskelulupa-asioissa. Tämä koskisi myös niitä asioita, joissa lupa myönnetään hakemuksen mukaisesti tai evätään hakijasta johtuvista syistä, eikä työnantajaan liittyvissä seikoissa olisi puutteita. Siksi voisi selventää, koskisiko työnantajan valitusoikeus vain päätöksiä, joissa lupa evätään nimenomaan työantajaan liittyvien syiden perusteella. Kysymyksestä tulisi nyt tärkeä, koska työnantajan valitusoikeus on koskenut aiemmin vain TE-toimiston osapäätöksessään ratkaisemia edellytyksiä. Ne on ollut päätöksen lopputuloksesta riippumatta yksinkertaista erottaa seikoista, joista vain hakija voi valittaa.

Ylijohtajan sijainen,

apulaispäällikkö Elina Immonen

Erityisasiantuntija Janne Kinnunen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Maahanmuuttovirasto 28.11.2022 klo 10:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan hallintovaliokunta